

Hallituksen esitys eduskunnalle talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annettua lakia. Lakiin sisällytettäisiin EU-lainsäädännön edellyttämät vaatimukset ennustetoiminnan riippumattomuus-

desta. Esityksen mukaan valtiovarainministeriössä ennustetoiminnasta vastaavan osaston päällikkö ratkaisisi itsenäisesti esittelystä asiat, jotka koskevat valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnittelun perustana olevia makrotalouden kehitystä koskevia ennusteita.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Valtiovarainministeriöstä annetun valtio-neuvoston asetuksen (610/2003) 1 §:n 1 kohdan mukaan valtiovarainministeriön tehtävänä on muun muassa taloudellisen kehityksen seuranta ja ennustaminen. Kansallinen lainsäädäntö ei sisällä muita kansantaloudellista ennustetoimintaa koskevia säännöksiä. Valtiovarainministeriön lisäksi talousennusteita laativat muun muassa ennustelaitokset ja pankit.

1.2 EU-lainsäädäntö

Alustavien talousarviosuunnitelmien seuranta ja arviointia sekä euroalueen jäsenvaltioiden liiallisen alijäämän tilanteen korjaamisen varmistamista koskevista yhteisistä säännöksistä annetun parlamentin ja neuvoston asetuksen (473/2013; jäljempänä *budjet-*

tisuunnitelmien ennakkovalvonta-asetus) 4 artiklan 4 kohdan mukaan kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten suunnitelmien ja talousarvioesitysten on perustuttava riippumattomiin makrotalouden ennusteisiin, ja niissä on ilmoitettava, onko julkisen talouden ennusteet laatinut tai vahvistanut riippumaton elin. Säännöksen mukaan ennusteet on julkistettava yhdessä niiden keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten suunnitelmien ja talousarvioesitysten kanssa, joiden perustan ne muodostavat.

Riippumattomuus on määritelty ennako-valvonta-asetuksen 2 artiklassa. Sen mukaan riippumattomilla makrotalouden ennusteilla tarkoitetaan riippumattomien elinten laatimia tai vahvistamia makrotalouden ennusteita. Riippumattomilla elimillä tarkoitetaan rakenteellisesti riippumattomia elimiä tai elimiä, jotka ovat toiminnallisesti riippumattomia jäsenvaltion talousarvioviranomaisista ja jotka perustuvat kansallisiin säännöksiin, joilla varmistetaan suuri toiminnallinen riippumat-

tomuus ja vastuullisuus, mukaan lukien 1) järjestelmä, joka perustuu kansallisiin lakeihin, asetuksiin tai sitoviin hallinnollisiin määräyksiin, 2) pidättyminen ottamasta vastaan ohjeita asianomaisen jäsenvaltion talousarvioviranomaisilta tai muilta julkisilta tai yksityisiltä elimiltä, 3) kyky hoitaa julkista tiedotusta oikea-aikaisesti, 4) menettelyt jäsenten nimeämiseksi näiden kokemuksen ja pätevyyden perusteella 5) riittävät resurssit ja asianmukainen tiedonsaanti niiden tehtävien hoitamiseksi.

1.3 Nykytilan arviointi

Ennustetoimintaa koskeva kansallinen sääntely ei muodollisesti täytä budjettisuunnitelmien ennakkovalvonta-asetuksen riippumattomuusvaatimusta, koska oikeudellisesti arvioiden päällikkövirastossa on mahdollista, että ennusteesta vastaavaa virkamiestä ylempi virkamies tai ministeri muuttaa ennusteen sisältöä. Ministerin oikeudesta päätösvallan pidättämiseen säädetään valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 16 §:ssä, jonka mukaan ministeri voi pidättää itselleen ratkaisuvallan asiassa, joka on annettu virkamiehen päätettäväksi. Ylempien virkamiesten vastaavasta oikeudesta säädetään valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 37 §:ssä (1401/2004), jonka mukaan pääministerin toimikaudeksi nimitetty valtiosihteeri, valtiosihteeri kansliapäällikkönä ja kansliapäällikkö sekä alivaltiosihteeri ja osastopäällikkö voivat pidättää itselleen päätösvallan asiassa, jonka heidän alaisensa muutoin saisi ratkaista.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan muodollisesti EU-lainsäädännön talousennusteiden laatimiselle asettamia vaatimuksia. Tämä toteutettaisiin lisäämällä talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annettuun lakiin uusi

2 a §, jonka mukaan valtiovarainministeriössä ennustetoiminnasta vastaavan osaston päällikkö ratkaisisi itsenäisesti esittelystä asiat, jotka koskevat valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnittelun perustana olevia makrotalouden kehitystä koskevia ennusteita.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Esityksellä vahvistetaan nykyinen käytäntö, jonka mukaan ennusteet laaditaan valtiovarainministeriön kansantalousosastolla itsenäisesti.

4 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu budjettikehysdirektiivin ja budjettisuunnitelmien ennakkovalvonta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa valmistelleessa valtiovarainministeriön työryhmässä (29/2013). Työryhmän ehdotuksesta pyydettiin lausunto Valtiontalouden tarkastusvirastolta, valtiovarain controller-toiminnolta, Suomen Pankilta, Suomen Kuntaliitolta, Valtion taloudelliselta tutkimuskeskukselta, Elinkeinoelämän tutkimuslaitokselta, Palkansaajien tutkimuslaitokselta, Pellervon taloustutkimukselta, valtioneuvoston kanslialta, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Tilastokeskukselta, Valtiokonttorilta, Työeläkevakuuttajat TELA:lta, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, Akavalta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä ja Kunnallinen työmarkkinalaitos KT:lta. Suurin osa lausunnonantajista ei joko ottanut kantaa ennustetoiminnan riippumattomuuteen tai piti työryhmän esittämää ratkaisua mahdollisena. Muutama lausunnonantaja ei pitänyt selvänä, että valtiovarainministeriöön sijoitettu ennustetoiminta täyttäisi riippumattomuuden vaatimukset.

5 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annettuun lakiin (869/2012) uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Valtiovarainministeriön ennustetoiminta

Valtiovarainministeriössä ennustetoiminnasta vastaavan osaston päällikkö ratkaisee itsenäisesti esittelystä asiat, jotka koskevat

valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnittelun perustana olevia makrotalouden kehitystä koskevia ennusteita.

Tämä laki tulee voimaan   päivänä   kuuta 20   .

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Valtiovarainministeri *Antti Rinne*